

Aktiivinen kansalaisuus, yksi opettajankoulutuksen perusarvoista

Kasvatustieteen professori Riitta-Liisa Korkeamäki on Oulun yliopiston kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen yksikön johtaja. Oulun yliopistossa koulutetaan eri alojen aineenopettajien ja tavanomaista luokanopettajan tutkintoa suorittavien opiskelijoiden lisäksi kansainvälisyyteen ja teknologiakasvatukseen suuntautuneita luokanopettajia. Professori Korkeamäki haluaisi yksikkönsä kouluttavan sivistyneitä, ammatillisesti korkeatasoisilla ja tehtävänsä sitoutuneita opettajia. Kuvatun kaltaisten opettajien kouluttaminen on kuitenkin haastava tehtävä. Sivistys ei välttämättä ole myyvä sana muoti-ilmiöiden ja loputtomien kasvatustyöhön kohdistuvien vaatimusten keskellä. Pirteän professori Korkeamäen ajatuksia opettajuudesta, opettajankoulutuksesta ja inhimillisen sivistyksen tarpeesta kirjasi ylös Pasi Hieta.

Opettajan ammatillinen osaaminen rakentuu Riitta-Liisa Korkeamäen mielestä vahvasta substanssin hallinnasta ja pedagogisesta osaamisesta. Opettajalla tulisi olla vankka tietämys opettamistaan asioista. Niin luokanopettajilla kuin yleensä useampia aineita opettavilla aineenopettajilla tämä on kova vaatimus, kun muistaa, että asiantuntemuksen ajan tasalla pysymisestä tulisi myös huolehtia. Oppisisältöjen lisäksi opettajalla täytyy olla vankka kasvatustieteellinen teoreettinen tietämys. Ilman teoreettisten perusteiden ymmärtämistä opettamisesta on vaarassa tulla pinnallista ajankulua. Korkeamäen mukaan on ymmärrettävää, että kaikki teoreettinen tieto ja sen yhteys käytäntöön ei aukea välittömästi vaan vaatii ehkä vuosienkin kypsymistä käytännön työn hiomana. Teoreettisten perusteiden yhteyttä käytäntöön tulisi pyrkiä selventämään niin kasvatustieteen opetuksessa kuin opetusharjoittelussakin, joka ainakin harjoittelukouluissa tarjoaa kaivattuja käytännön kokemuksia asiantuntevan ohjaajan ohjauksessa.

Opettajankoulutuksessa pitäisi pystyä antamaan jo kouluttajien omalla toiminnalla esimerkki sitoutumisesta ja ammattitilpeydestä, linjaa professori Korkeamäki. Opiskelijoilta voi ja pitää vaatia tehtävistään huolehtimista ja vastuuntuntoa, mutta myös kouluttajien täytyy itse vastata huutoonsa. Työstään oikealla tavalla ylpeä, ammatillisesti osaava opettaja voi huolehtia oppilaistaan ja heille ainutkertaisista oppimistilanteista asian ansaitsemalla taidolla ja asenteella. Sekä ammatillisen osaamisen että sitoutuneiden opettajien kouluttamisen kannalta koulutuksen pirstoutuminen opiskelijan näkökulmasta sirpalemai-

seksi uhkaa tavoitteiden saavuttamista. Yhteisöllisyys tukee sitoutumista, aktiivista osallistumista ja asioihin vaikuttamista, mikä Oulussa on huomattu esimerkiksi tiiviin ryhmän muodostavassa kansainvälisen luokanopettajakoulutuksen opiskelijoissa.

Riitta-Liisa Korkeamäki on ollut mukana kansalaisvaikuttaminen ja opettajakoulutus –hankkeen toiminnassa, ja sanoo itse tulleen siinä työssä tietoiseksi asian merkityksellisyydestä opettajakoulutuksessa. Hän kuitenkin epäilee, että hankkeen toiminnan ulkopuolisia ihmisiä ei ole tavoitettu kuin pinnallisesti. Kyseessä on uusi näkökulma kasvatustyöhön, joka ei aukene, ellei asiaan ole aikaa ja motivaatiota paneutua. Oulun yliopistossa kansalaisvaikuttamisen arvo on huomattu ja sen saamaa tärkeää roolia kuvaa se, että aktiivinen kansalaisuus on yksi opettajakoulutukselle valitusta neljästä perusarvosta, ”peruspilarista”, jonka varaan koulutuksen arvopohja rakentuu. Aktiivista kansalaisuutta Riitta-Liisa Korkeamäki pitää yhtenä sivistyksen ulottuvuutena. Kansalaisvaikuttaminen on sisältönä kasvatustieteen syventävissä opinnoissa ja opettajaopinnoissa on myös mahdollista valita yhteiskunnallinen toiminta valinnaisten opintojen osaksi. Kasvatustieteen tiedekunta ja Oulun normaalikoulu ovat myös yhteistyössä hakeneet ratkaisuja, joilla opettajaksi opiskelevat saadaan pohtimaan kansalaisvaikuttamiseen liittyviä asioita opintopolkunsa varrella.

Kansalaisvaikuttamisen edistäminen koulussa ja opettajakoulutuksessa – teoksessa olevassa artikkelissa kuvataan opiskelijoiden käsitystä opettajan roolista yhteiskunnallisesti neutraaliksi, ”politikointia pitää suorastaan varoa”. Riitta-Liisa Korkeamäki tunnistaa saman piirteen omissa opiskelijoissaan, mutta kysyy samalla, minkälaisen esimerkin opiskelijat saavat esimerkiksi professorikunnalta, joka ei vaikuta olevan yhteiskunnallisesti kovin aktiivista väkeä. Omassa työssään hän on pyrkinyt vaikuttamaan esimerkiksi nostamalla esille vaikuttamishankkeita, joihin niin opiskelijat kuin yksikön henkilökuntakin ovat voineet tarttua. Rajanveto on joskus tuntunut hankalalta, kun on täytynyt päättää, mitä asioita voi yksikön johtajan ominaisuudessa nostaa esille. Professori Korkeamäen mielestä vaikuttamisen vaikeus ei kuitenkaan voi olla esteenä sille, että yrittää vaikuttaa. Vaikeiden asioiden taakse ei pidä piiloutua, sanoo Riitta-Liisa Korkeamäki.